

Stručni rad

PUSTOLOVINAMA DO „PAUKA PTIČARA” U PRODUŽENOM BORAVKU

Tina Jerkič, Osnovna šola Dob

Sažetak

Produženi boravak u školi organiziran je nakon nastave i predstavlja vrijeme, odnosno dio dana koji učenicima pruža mogućnost prepuštanja njihovoj kreativnosti, mašti, istraživanju i igri, kako bi barem privremeno zaboravili svoje školske brige i obveze te se prepustili kreativnosti, mašti, istraživanju i igri. Da bi ovi sati bili što zanimljiviji i idejno, programski bogatiji, posvetili smo im posebnu pozornost i uključili nešto drugačije sadržaje. Svoje svakodnevne aktivnosti upotrijebili smo šetnjom obližnjom Šumskom poučnom (edukativnom) stazom Šumberg, gdje smo pod stručnim vodstvom upoznavali prirodu, učili o životu u njenom prostranstvu, istraživali i znatiželjno promatrali. Društvo su nam pravila raskošna stabla, glodavci, ptice i razne životinje među kojima su nam posebno ostali u sjećanju pauci i njihove mreže u koje su hvatali svoj plijen odnosno hranu. Učenici su postali pravi mali istraživači. Uživajući u svojoj pustolovini, upoznali smo se s pravilima ponašanja i postupanja u prirodi te zoološkom vrtu koji smo također posjetili. Oduševljenje među učenicima tijekom njihovog promatranja životinja bilo je neopisivo. Otkrili smo mnoštvo zanimljivih stvari i upoznali mnoge životinjske vrste, te spoznali glavne karakteristike nekih životinja. Posebnu pozornost posvetili smo pauku ptičaru, koji nam je dao ideju za stvaranje, a rezultat našeg kreativnog rada bio je finalni proizvod - pauk. Pauka kojeg smo izradili s veseljem smo pokazali svima u školi, a svoje znanje dopunili smo gledajući dokumentarni film o ovom zanimljivom malom biću i naučili lijepu pjesmicu o Nestašnom pauku.

Ključne riječi: *organizirani produženi boravak, projektni nastavni rad, uloga učitelja, grupni rad, izrada pauka, kreativnost (stvaralaštvo)*

1. Uvod; Idejna podloga

Ovaj put smo rad u produženom boravku osmislili u obliku različitih aktivnosti, koje smo igrom slučaja dopunili aktivnostima na nastavi. Organizirali smo posjet Šumskoj edukativnoj stazi Šumberg (slika 1), gdje smo učenici i ja pod stručnim vodstvom spoznali mnoge zanimljivosti o šumskoj sredini, životu u njoj te o ponašanju i brizi za sva živa bića koja nas okružuju u prirodnom okolišu. Djeca su znatiželjno promatrala prirodu, slušala zanimljivosti o kojima im je pripovijedao naš vodič i s veseljem rješavala zadane zagonetke te zadatke.

Vrijeme nam je dopustilo da potražimo tajno Patuljkovo drvo, te su djeca, poput pravih malih istraživača, u njegovoj blizini primijetila i veliku paukovu mrežu. Nježno se leljala na vjetru, dok su se kapi kiše hvatale za njene niti. Promatrajući ju, poželjeli smo da se pojavi pauk, ali ga nije bilo. Pomalo tužni jer nismo vidjeli pauka, vratili smo se u školu.

Slika 1: posjet Šumskoj edukativnoj stazi Šumberg

Na našu sreću, učenici su samo nekoliko dana nakon izvedbe naše aktivnosti otišli u posjet zoološkom vrtu. Tamo su među raznim životinjama uočili i "divovskog" pauka ptičara. Njihovo zanimanje za pauke i prisjećanje na tu veliku paukovu mrežu doveli su do želje da tijekom produženog boravka pokušaju izraditi 'divovskog pauka', sličnog pauku ptičaru.

2. TEORETSKI DIO; PROJEKTI NASTAVNI RAD

Produženi boravak predstavlja oblik odgojnog-obrazovnog rada u školi koji se organizira nakon nastave i u koji se učenici uključuju dobrovoljno. Ciljevi rada isprepliću se s općim odgojno-obrazovnim ciljevima, a sadržaji se nadograđuju i dopunjuju ostalim aktivnostima koje se odvijaju u školi [1]. Dio vremena koje učenici provedu u produženom boravku posvećen je relaksacijskim aktivnostima i

kreativnom provođenju slobodnog vremena. Ovdje sadržaje prilagođavamo interesima, potrebama i željama učenika. U skladu s tim, prošle školske godine odlučili smo sadržajno obogatiti sate produženog boravka, te tako čak i vrijeme koje učenici provedu čekajući svoje roditelje učiniti zanimljivijim. Odlučili smo se za provedbu projektnog nastavnog rada. Projektni rad predstavlja način rada koji se u mnogočemu razlikuje od klasičnog rada u školi. Riječ je o stvaranju problema koji pokušavamo riješiti i dovesti do konačnog rezultata. Proces rješavanja problema odvija se prema tematskim sklopovima koji se rješavaju korak po korak. Pri tome je važno postaviti ciljeve koji su zajednički svim sudionicima, budući da su učenici glavni nositelji pojedinih aktivnosti, dok ih učitelj samo usmjerava [2]. Zahvaljujući izvedbi projektnog rada, sudionici usvajaju strategije za uspješnu provedbu projekta te različite strategije učenja, kojima obogaćuju svoje znanje i iskustvo, otkrivaju i razvijaju svoje sposobnosti, vještine i maštu te rješavaju različite problemske situacije [2]. Projektni rad temelji se na iskustvenom učenju s pretežnom zastupljenošću grupnih oblika rada i rješavanjem konkretnih problema, zadanih u različitim zadacima. Ovakav način rada sudionicima je zanimljiv i potiče ih na sudjelovanje, što pozitivno utječe na njihovu motiviranost i uspjeh u učenju [2].

3. MAKRO PRIPREMA PROJEKTA

4. PRAKTIČNI DIO – PROVEDBA

U prvom dijelu projektnog zadatka najprije smo posjetili Šumsku poučnu stazu Šumberg kojom nas je vodio šumar, gospodin Bogdan Bartol iz Uprave šuma – podružnice Domžale. Obilazak se odvijao po programu iz knjižice ŠUMSKA POUČNA STAZA ŠUMBERK – VODNIK, koja je bila izdana 2007 godine. Izdala ju je Općina Domžale. Sadržaj je podijeljen na 14 postaja gdje djeca uče sve o šumama (vrste šuma, stabla, tlo, životinje, stijene, značaj šume za čovjeka, pripovijetke o šumskim patuljcima i dr.). Gradivo je prilagođeno dobnoj skupini. Budući da su naša djeca prvašići, fokusirali smo se na istraživanje, primjenu mašte i igru. Stoga ne čudi što su Patuljkovo drvo (slika 2) i paukove mreže bili tvorci dječje mašte.

Slika 2: Patuljkovo drvo

Upoznali smo se s pravilima ponašanja na spomenutoj stazi, što nam je dobro došlo i prilikom posjeta zoološkom vrtu. Znatiželjne i bistre glave prvašića, željnih novih znanja, bile su pune pitanja o pojedinim životinjskim vrstama, a tome nije bilo kraja. Pogled na velikog pauka ptičara (slika 3) bio je dovoljan da se rodi ideja o izradi sličnog pauka u našem produženom boravku. Još ranije smo od našeg vodiča naučili mnoge zanimljivosti o paucima i pobliže ih upoznali. Bio je to zaista poseban doživljaj.

Slika 3: Veliki pauk ptičar

Nakon povratka u školu nastavili smo s provedbom našeg projekta. Najprije smo pripremili nekoliko bojanki na temu pauka, tako da su dječje ručice marljivo bojale i stvarale nove sličice. Neki od njih počeli su sami crtati pauke i njihove mreže. Kako bismo tematiku pauka učinili još zanimljivijom, naučili smo i pjesmicu Nestašni pauk (slika 4). Ovo je pjesmica o pauku koji živi visoko na drvetu, na staroj grani. Voli promatrati djecu tijekom njihove igre, pa se tu i tamo spusti te ih pomalo zadirkuje, škaklja i zavlaci im se u kosu. Prepričavajući pjesmicu, djeca su pokretima ruku dočaravala sve nestašluke svog pauka, pri čemu su se primjetno zabavljala, smijala i zaista uživala u ovom iskustvu [3].

Slika 4: Pjesmica Nestašni pauk

PRVI DIO PROJEKTA	
PAUK NA MALO DRUGAČIJI NAČIN	
OBILAZAK POUČNE STAZE I ZOOLOŠKOG VRTA	
ŠTO?	<ul style="list-style-type: none"> ➤ obilazak šumske poučne staze Šumberk ➤ pregled glavnih značajki poučne staze ➤ pažljivo promatranje prirode i živih bića ➤ posjeta zoološkom vrtu ➤ pozorno slušanje objašnjenja o specifičnostima pojedinih životinja
KAKO?	<ul style="list-style-type: none"> ➤ razgovorom ➤ slušanjem ➤ promatranjem i istraživanjem
GDJE?	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Šumska poučna (edukativna) staza Šumberg ➤ zoološki vrt ➤ učionica
TKO?	<ul style="list-style-type: none"> ➤ učenici 1., 2., 3. razreda, vodič po Šumskoj poučnoj stazi, vodič u zoološkom vrtu, učiteljice
KADA?	<ul style="list-style-type: none"> ➤ na početku provedbe projekta tijekom nastave, kasnije, tijekom organiziranog produženog boravka.
ZAŠTO?	<ul style="list-style-type: none"> ➤ upoznavanje s načinom života u šumi, ➤ upoznavanje brojnih biljnih i životinjskih vrsta, ➤ utvrđivanje razlika među njima, ➤ učenje promatranja i istraživanja, ➤ usvajanje pravila primjerenog ponašanja na poučnoj stazi i u zoološkom vrtu.

U drugom dijelu krenuli smo s izradom pauka ptičara. Učenici i ja donijeli smo kutije za jaja. Manje kutije korištene su za tijelo pauka, a veće smo izrezali na način da nam je donji dio svake kutije za jaja poslužio za noge pauka. Slijedilo je bojanje pojedinačnih dijelova pauka. Napravili smo proreze na paukovom tijelu i nogama da bismo ih kasnije, kada smo na njih pričvrstili dlakavu žicu, mogli spojiti.

PAUK NA MALO DRUGAČIJI NAČIN	
IZRADA PAUKA	
ŠTO?	<ul style="list-style-type: none"> ➤ izrada pauka
GDJE?	<ul style="list-style-type: none"> ➤ u učionici
KADA?	<ul style="list-style-type: none"> ➤ tijekom produženog boravka
TKO?	<ul style="list-style-type: none"> ➤ učenici 1. razreda osnovne škole
KAKO?	od ideje do proizvoda: <ul style="list-style-type: none"> ➤ bojanka Pauk ➤ pjesmica Nestašni pauk ➤ razgovor o izradi i koraci izrade: <ol style="list-style-type: none"> 1. priprema prostora 2. bojanje kutija za jaja 3. izrezivanje i bojanje nožica

	4. izrada rupica na nožicama 5. sastavljanje nožica 6. crtanje uzorka na kutijama 7. pričvršćivanje nožica 8. dovršen pauk	
ČIME?	➤ materijal: – ambalaža za jaja – dlakava žica	➤ alati i pomagala: – škare – tempera boje – četkice/kistovi – čekić ili izvijač – kliješta – ljepljiva traka
ZAKAJ?	➤ spoznajemo mogućnosti koje nam pruža izrada proizvoda primjenom različitih materijala ➤ usvajamo postupak izrade pauka ➤ znamo samostalno nacrtati i obojiti tijelo pauka ➤ znamo samostalno sastaviti pauka ➤ razvijamo ručne vještine ➤ navikavamo se na organizaciju rada i prostora ➤ brinemo o urednosti naše učionice	
NA ŠTO TREBAMO PAZITI?	➤ brinemo o sigurnoj uporabi oruđa	

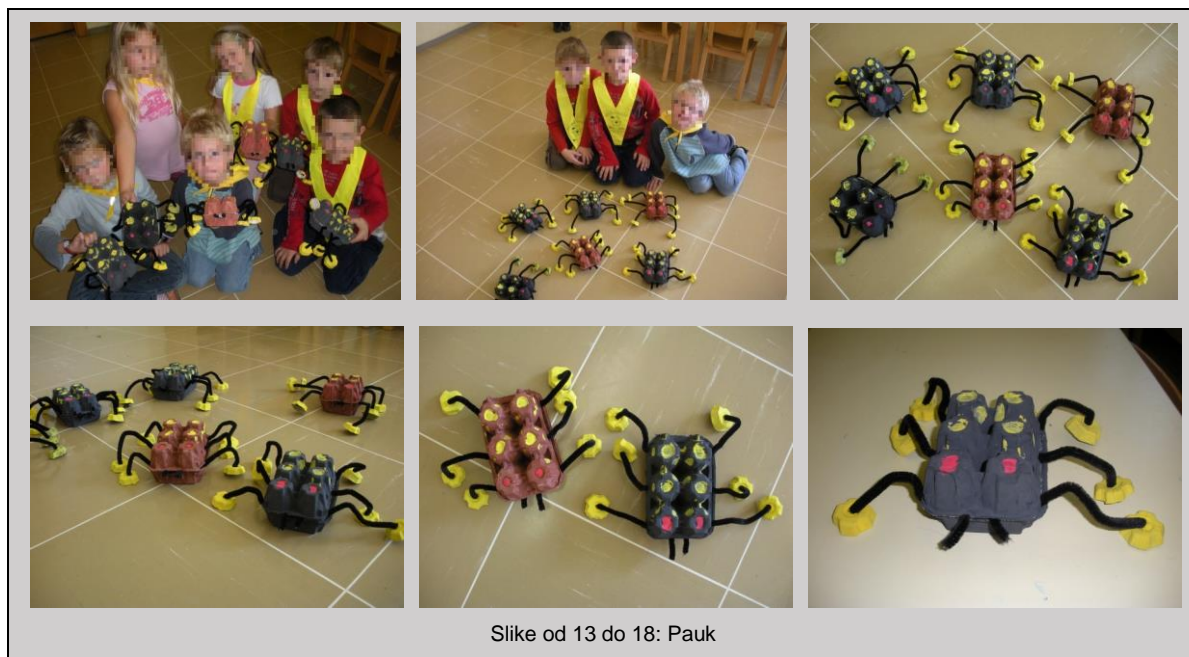
Tijekom izrade nabrojali smo komponente cjelokupnog alata i skrenuli pažnju na zaštitu na radu. Učenici su ovladali svim radnim operacijama i procesom izrade. Izrada se odvijala sljedećim redoslijedom:

- priprema prostora (slika 5),
- bojanja kutija za jaja (slika 6),
- izrezivanje i bojanje nožica (slika 7 in slika 8),
- izrada rupica na nožicama (slika 9),
- sastavljanje nožica,
- crtanje uzorka i očiju na kutijama (slika 10),
- pričvršćivanje nožica (slika 11),
- pauk je gotov (slika 12).

4.2 IZRADA PAUKA

Treći dio projekta bio je posvećen izložbi (slike od 13 do 18) naših proizvoda. Na izložbu smo pozvali i ostale učenike produženog boravka te njihove učiteljice i učitelje. Uslijedila je završna evaluacija našeg rada. Nakon završetka projekta učenici su svoje proizvode ponosno ponijeli kući.

5. ZAKLJUČAK

Suvremena nastava dopušta određeni stupanj autonomije i odgovornosti nastavnika za odabir primjerenih sadržaja, metoda i oblika rada. Tijekom produženog boravka odlučili smo se za projektni nastavni rad kao jednu od planiranih i ciljno usmjerenih nastavnih metoda. Zahvaljujući vlastitoj izvedbi aktivnosti i istraživanju, učenici su stekli izravna znanja i spoznaje. Ovakav način rada kod učenika je pobudio želju i motivaciju za istraživanjem i učenjem. Izvođenjem projektnog nastavnog rada pokazalo se da učenici mogu stjecati nova znanja primjenom ovakve metode rada. Na taj smo način učenike pripremili za bolju suradnju, međusobno povezivanje i kvalitetniju međusobnu komunikaciju, što je i bio jedan od ciljeva projektnog nastavnog rada. Projekt smo uspješno proveli. Najzadovoljniji su bili učenici, koji su doživjeli puno toga novog i lijepog, stekavši značajna iskustva i nova znanja. Provedbom našeg projekta pokazali smo da je rad u produženom boravku moguće začiniti raznim aktivnostima, kreativnošću odnosno stvaralaštvom, a pritom i uživati u svakoj zanimljivoj aktivnosti. Kroz projektni rad djeca su usvojila sve radne operacije s kojima su se upoznala tijekom izrade proizvoda. Entuzijizam i zadovoljstvo vlastitom izradom finalnog proizvoda bili su neizmjerni, te smo odlučili nastaviti s primjenom sličnog načina rada i u budućnosti.

6. LITERATURA

- [1.]Blaj, B. idr (2005). Podaljšano bivanje in različne oblike varstva učencev v devetletni osnovni šoli. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.
- [2.]Novak, H., Žužej, V. in Glogovec, V. Z. (2009). Projektno delo kot učni model v vrtcih in osnovnih šolah. Radovljica: Didakta.
- [3.] Rakar, B. (2007), Glasba v šoli in vrtcu. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.